

สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดน
ไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา
The Phonology of Ethnics for the Relation
of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia Border

ณัฐนันท์ ภูเบศพิณธคุปต์*
Nattanan Pubetpintakoop

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา วิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา และจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach) และวิธีวิจัยเชิงปริมาณเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามจำนวน 500 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา มีหลากหลายภาษาตามกลุ่ม ตระกูล หรือชาติพันธุ์ ดังนี้ 1.1) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว อาทิ ภาษาภูไท ไทย้อ ไทดำ ถิ่นไทยยูนนาน ฯลฯ 1.2) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา อาทิ ภาษากูย ภาษาผีปะกำ ภาษากลุ่มกะซองและซิมเรา ฯลฯ และ 2) ภาษาชาติพันธุ์สร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา พบว่า ไม่ว่าชาติพันธุ์ต่างๆ จะสื่อสารกันด้วยภาษาใดก็ตาม หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน ยังคงมีการสร้างความสมานฉันท์ในสังคมด้วยความเข้าใจ และมีสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว และชายแดนไทย-กัมพูชา

คำสำคัญ : การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ สัทวิทยาไทย-กัมพูชาไทย-ลาว ความสัมพันธ์ตามแนวชายแดน

*นักศึกษาลัทธิปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมภาค มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Abstract

The objective of this research were to study the phonology and the languages using of ethnic groups along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia; To analyze the component and the form of Phonology and languages using by the ethnic groups that communicate along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia; and to create the Phonology of ethnic handout to make a relation along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia. This research is a qualitative study using ethnography approach and the quantitative study by using a selection of sample by purposive sampling technique. And to gather the data by using the In-depth interviews and the questionnaires form with total of 500 samples. The result of this study are: 1) there were various of ethnic languages using along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia as of 1.1) ethnic languages along Thailand-Laos border such as Phutai, Nyaw, Tai Dam, Tai Yunnan, etc.1.2) ethnic languages along Thailand-Cambodia border such as Kuy, Phi-Pakam language, Ka-song group, and Sum-Re, etc. 2) ethnic languages are related along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia found that whatever different ethnics and communicate with any languages, the government agencies, the private sector and the public sector still create a harmony in the society with understanding each other and making peace along the border of Thailand-Laos and Thailand-Cambodia.

Keywords : Ethnic Languages Phonology Thailand–Cambodia, Thailand–Laos
The relation along border

บทนำ

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างก็มีวัฒนธรรม จารีตประเพณีเป็นของตนเอง มีความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ด้วยความเป็นกลุ่มชนที่พึงธรรมชาติ มีวิถีชีวิตแบบพึ่งพา การอยู่ร่วมกันได้ต้องอาศัยความรัก ความสามัคคี ความช่วยเหลือ และเกื้อกูลกัน และสิ่งที่สำคัญของการอยู่ร่วมกันคือการเข้าใจกัน การเชื่อฟังกัน การสื่อสารที่เกิดความเข้าใจและเกิดความยำเกรงซึ่งกันและกันคือ ภาษา หรือ เรียกกันตามกลุ่มชาติพันธุ์ว่า ภาษาธรรม หรือภาษาคำสอน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวจะใช้ภาษาธรรม คำสอนเรียกว่าภาษาผญา ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์เขมรจะเรียกภาษาธรรมว่า ขนาบแซมร์ หรือ ขนาบกาบโครง เป็นภาษาคำสอนที่ผู้ที่สามารถใช้ได้ คือพระสงฆ์ ผู้อาวุโส พ่อแม่ ที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกหลานและยังเป็นภาษาที่มีความเชื่อในเรื่องถ้ายึดถือปฏิบัติแล้วก็จะเจริญรุ่งเรืองในชีวิต จึงทำให้ภาษาธรรมยังคงอยู่เหมือนกันภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ยังอยู่และสามารถใช้ในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคมได้จนกระทั่งทุกวันนี้

ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ มีหลากหลายกว่า 398 ภาษา ใช้พูดกันในประเทศ บรูไน ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม เท่ากับ 5.8 เปอร์เซ็นต์ของ 6,909 ภาษาในโลกที่ระบุโดยนักชาติพันธุ์วิทยา จาก 398 ภาษาพบว่ามี 164 ภาษา (41.2 เปอร์เซ็นต์) ที่คนพูดน้อยกว่า 10,000 คน ขณะที่การคงอยู่ของภาษาอาจไม่ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ใช้นั้นๆ ทั้งหมด ด้วยการคำนวณจากการเปรียบเทียบ ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ของภาษาในโลกจะสูญหายไปภายใน 100 ปีและภาษาในโลกที่มีคนพูดน้อยกว่า 10,000 คนอยู่ที่ 51 เปอร์เซ็นต์ (3,524 ภาษา) ดังนั้นจึงมีโอกาสูงที่ภาษาในกลุ่มชาติพันธุ์ 164 ภาษาในลุ่มน้ำโขงจะสาบสูญไประหว่างศตวรรษที่ 21 ปัจจัยใหญ่ที่สุดที่คุกคามภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในลุ่มน้ำโขงคือการแพร่กระจายของภาษาหลัก เช่น ภาษาประจำชาติและภาษาราชการ โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับที่สนับสนุนหรือบังคับใช้ภาษาหลัก อีกทั้งการเปิดประชาคมอาเซียน AEC (Association of Southeast Asian Nations) ในปี 2558 ของกลุ่มประเทศอาเซียนได้ตกลงที่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นช่องทางการสื่อสาร ทำให้ยากที่จะให้ความสนใจความสำคัญในคุณค่าของภาษากลุ่มชาติพันธุ์

“การค้าชายแดน” เกิดขึ้นมาพร้อมๆ การเกิดชุมชนของมนุษย์บนโลก เพื่อสนองความต้องการของตนในการดำรงชีวิต กาลต่อมามนุษย์มีการพัฒนาด้านต่าง ๆ จนสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น อัตราการเพิ่มของประชากรโลกที่มีมากขึ้น ซึ่งย่อมนำมาซึ่งปัญหาของการอยู่ร่วมกัน จึงเกิดผู้นำชุมชนที่มีอำนาจในการตัดสินใจแก้ไข้ปัญหาของชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเริ่มขยายบทบาทสู่กิจกรรมอื่นๆ รวมถึงการกำหนดค่าเงินตราของท้องถิ่นเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และนำไปสู่การกำหนดพื้นที่ด้วยการกำหนดเส้นเขตแดนกลายเป็นประเทศตราบทุกวันนี้ การกำหนดเส้นเขตแดนของเขตปกครองได้แบ่งแยกชุมชนที่เคยอยู่ร่วมกันออกไปเป็นชุมชนของประเทศที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณีปฏิบัติ ตลอดจนระเบียบ กฎหมายที่แตกต่างกัน แต่การไปมาหาสู่กัน การนำผลผลิตที่ตนผลิตได้มาแลกเปลี่ยนกันเพื่อการดำรงชีพก็ยังคงดำเนินต่อไปแม้ว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ได้ถูกแบ่งออกไปเป็นคนละประเทศแล้วก็ตามเป็นที่มาของ “การค้าชายแดน” ส่วนการค้าอีกประเภทหนึ่งที่อาศัยการขนส่งข้ามเขตแดนทางบกเพื่อขนผ่านประเทศที่มีชายแดนติดกัน สู่ประเทศที่สาม เช่น การค้าที่ผู้ประกอบการค้าไทยได้ขายสินค้าให้ประเทศเวียดนามได้ขนส่งสินค้าข้ามเขตแดนไทย-ลาว ผ่านประเทศลาวสู่ประเทศเวียดนาม เป็นต้น การค้ารูปแบบนี้เรียกว่า “การค้าข้ามแดน”

การค้าชายแดนได้ดำเนินมาโดยตลอดและต่อเนื่องด้วยการขนส่งข้ามแดนผ่านเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดนหรืออาณาเขตที่เรียกกันว่า “ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ” หรือปัจจุบันเรียกว่า “จุดผ่อนปรนทางการค้า” จนกระทั่งเส้นทางการคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างออกไปแต่ก็ยังคงครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดกันเท่านั้น การค้าชายแดนในดินแดนที่มีเส้นเขตแดนติดต่อกันและมีประชาชนที่มีความเหมือนกันในเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภาษา เป็นผลส่งให้เกิดความสัมพันธ์กันทั้งด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเป็นอยู่ส่งผลให้มีมูลค่าการค้าสูงและจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ต่อไปในอนาคตซึ่งจะสามารถพัฒนาให้การค้าชายแดนที่มีเขตแดนติดต่อกันให้เจริญก้าวหน้า สร้างสันติให้กับกลุ่มชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนอย่างยั่งยืนต่อไป (นิยม, 2550)

จากสภาพปัจจุบันที่มีการเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการสืบทอดมาจากหลายชั่วอายุคนนั้นจะสูญสลายไปกับการวิวัฒนาการของเทคโนโลยี จึงสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์สื่อสารที่สื่อสารปกติทั่วไปของภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้สื่อสารกันสามารถประกอบอาชีพพร้อมกันได้อย่างยั่งยืนโดยไม่สูญสลายไปกับสถานการณ์ของสังคม สมัยใหม่นั้น จึงศึกษาวิจัยในหัวข้อ “สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา และ 3) เพื่อจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย-กัมพูชา

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

1. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยข้อที่ 1 สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา และเพื่อศึกษาสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วิธีการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography approach) และการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรประเทศไทย เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ส่วนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองโกสอนพมวิทาน แขวงสะหวันนะ-เขต และส่วนพื้นที่ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองโอรส์เมียด จังหวัดอุดรมีชัย

กลุ่มเป้าหมาย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น ผู้นำท้องถิ่น

ปราชญ์ชาวบ้าน ครู พระ และภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้นโดยสัมภาษณ์เชิงลึกจาก ผู้ให้ข้อมูลหลักประเทศไทยจำนวน 15 คน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 15 คน และราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 1) ประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย และผู้ประสานงานในเขตพื้นที่ 2) ประเภทอุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพนิ่ง กล้องวิดีโอ คัมพัส เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ 3) ประเภทเอกสาร ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกตแบบ ไม่มีโครงสร้าง

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. โครงสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1.1) ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ 1.2) ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสัทวิทยาภาษาที่ใช้ ใช้ภาษาอะไรบ้าง เข้าใจภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมากขนาดไหน เสียหรือสำเนียงเสียงของภาษาคือคล้ายกันหรือไม่

2. วิธีการสร้างกรอบแบบสัมภาษณ์ 2.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย และตำราต่างๆที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาชาติพันธุ์ในการสื่อสาร ฯลฯ 2.2) นำข้อมูลที่ได้มาร่างกรอบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนด 2.3) นำแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และทำการปรับปรุงแก้ไขและนำมาจัดทำเป็นกรอบการสัมภาษณ์ ที่สมบูรณ์ต่อไป

ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน กันยายน 2557 ถึงเดือน มีนาคม 2559

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. เก็บรวบรวมภาษาที่ใช้ในการพูดการติดต่อสื่อสารจากหนังสือ เอกสาร คัมภีร์จากปราชญ์ชาวบ้าน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสารหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์เผยแพร่อื่นๆ เพื่อกำหนดแผนการศึกษาและกรอบแนวคิดการทำวิจัย

2. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ในอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เมืองโกสพนมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว และเมืองโอรส์เม็ตต์จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

การหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์โดยใช้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้น่ามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่โดยทำการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลด้านเวลา สถานที่และบุคคลให้ครบทั้ง 3 ด้าน

2. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ห้วงศักระกอบสัทวิทยา และ การใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่สัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา และ ตอบข้อคำถามข้อที่ 2 องค์ประกอบและรูปแบบ สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่ม ชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

วิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในชั้น ตอนที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาสรุปตามกรอบงานวิจัยและตั้งประเด็นเป็นข้อกระทง คำถามในแต่ละหัวข้อ จำนวน 78 ข้อ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกำหนดขอบเขตประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอ เมือง จังหวัดมุกดาหาร และ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ประเทศไทย และ เลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ที่ทำอาชีพการค้าขาย ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน บุคคลทั่วไป เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเขตชายแดน อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ รวมจำนวน 500 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม โดยการสร้าง เครื่องมือ จะใช้ข้อมูลที่ได้จากเทคนิคมนุษยวิทยา และเทคนิคชาติพันธุ์วรรณมาสังเคราะห์ และ สร้างเป็นคำถามในแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อความสัมพันธ์เพื่อสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ ของลิเคอร์ท ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบนั้นส่งผลต่อความสัมพันธ์ เพื่อสันติสุขตามแนวชายแดนไทย-ลาว-กัมพูชา

2) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่า IOC คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 มาใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามเชิงสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Trial) กับกลุ่มผู้ใช้ภาษาเพื่อใช้สื่อสารในธุรกิจการค้าของกลุ่มชาติพันธุ์อาณาบริเวณชายแดนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ระดับความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.95

3) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2560 – เดือนมีนาคม 2560 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 500 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าประกอบ โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผู้วิจัยสกัดปัจจัยที่สำคัญโดยวิธีการทางสถิติการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor analysis) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 17 (Statistical Package For Social Sciences) ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อหาความสัมพันธ์สถิติของการศึกษานี้ ใช้ความมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) ด้วย Program SPSS AMOS v.16

3. เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 3 นำองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์มาตั้งชื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อนำไปยืนยันผลการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อจัดทำคู่มือสำหรับวิทยานิพนธ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1) เพื่อศึกษาสัทธิวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

1.1) สัทธิวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

1.1.1) บริบทขอบเขตการศึกษาแนวชายแดนไทย-ลาว มีดังนี้

1) อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร 2) ตลาดอินโดจีน 3) แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว 4) ตลาดพรสวรรค์สะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่างแขวงสะหวันเขตของ สปป.ลาว กับ จังหวัดมุกดาหารของประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไป-มาของประชาชน และการขนส่งสินค้า สร้างความแข็งแกร่งในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายใต้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามแนวตะวันออกและตะวันตก (East-West Economic Corridor) ระหว่างประเทศลาว ประเทศไทย และ ประเทศเวียดนาม ผ่านเส้นทางถนนหมายเลข 9 ดังนั้น ภาษาจึงมีความสำคัญมากที่ใช้เพื่อการติดต่อค้าขายและการสื่อสารระหว่างผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์

1.1.2) บริบทขอบเขตการศึกษาแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีดังนี้

1) อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ 2) ตลาดไทช่องจอม 3) เมืองสำโรง โອເສີມໄຊ อุดรมีชัย กัมพูชา 4) ตลาดโອເສີມໄຊ อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 86 หมู่บ้าน ตลาดไทช่องจอม ด้านเชื่อมไทย-กัมพูชา ตั้งอยู่เลียบแนวชายแดนของประเทศไทย ฝั่งตรงข้ามเป็นชุมชนโອເສີມໄຊ อ.สำโรง จ.อุดรมีชัย ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือของประเทศกัมพูชา เป็นเส้นทางข้ามแดนที่ใหญ่และสะดวกที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ที่จะไปยังกัมพูชาทำให้มีการติดต่อสัญจรไปมาและซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวไทยและชาวกัมพูชามาเป็นเวลานาน เมืองโອເສີມໄຊ เมืองอุดรมีชัย ประเทศกัมพูชา จังหวัดอุดรมีชัย (Oddar Meanchey) เป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดตั้งอยู่ทางเหนือของกัมพูชา มีพรมแดนติดกับจังหวัดสุรินทร์ ทิศใต้ติดเสียมเรียบ เมืองหลวงของจังหวัดอุดรมีชัยคือเมืองสำโรง (Samrong) เป็นเมืองเล็กๆ บรรยากาศเงียบสงบ

1.1.3) ภาษาชาติพันธุ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว

ภาษาภูไท จัดอยู่ในกลุ่มของตระกูลภาษา ไท-กะได มีผู้พูดกระจัดกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของไทยแต่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคอีสาน ประเทศลาว และเวียดนาม ผู้พูดภาษาภูไทมีถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมอยู่ในเมืองแถนหรือแถง หรือ เมืองเดียนเบียนฟูในปัจจุบันของเวียดนาม เรียกภูไทในดินแดนแห่งนี้ว่า ชาวไทดำ เนื่องจากนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีดำหรือสีคราม ภาษาภูไทไม่มีภาษาเขียน มีเพียงภาษาพูด

ไทย์ย ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์ ย้อไทย์ยญ้อ เป็นประชากรกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งในจังหวัดสกลนคร และนครพนม มีภาษาพูดเหมือนภาษาไทยลาวต่างสำเนียงเล็กน้อย คือ น้ำเสียงสูงอ่อนหวาน ไม่ห้วนสั้นเหมือนไทยลาว

ไทดำ อาศัยอยู่ทั่วไปบริเวณมณฑลกวางสี ยูนนาน และตั้งเกี่ยวอพยพเข้าสู่ไทยสมัยธนบุรี เนื่องจากถูกกวาดต้อนมาจากสงครามพร้อมกับพวกลาวเวียงจันทน์ ที่เมืองม่วยและเมืองทัน (สมทรง, 2524) ลาวเวียงจันทน์ เข้ามาอยู่บริเวณจังหวัดสระบุรี ราชบุรี และจันทบุรี ส่วนไทดำอยู่บริเวณจังหวัดเพชรบุรี

ไทไส้ (กะโซ่) กลุ่มชาวไทไส้ บางท้องถิ่นเรียกว่า พวก “โซ่” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เขียนว่า “กะโซ่” ซึ่งยังมีผู้เข้าใจผิดคิดว่าเป็นพวกเดียวกับลาวโซ่งในจังหวัดเพชรบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี

ไทอีสาน ไทยลาว (ไทยอีสาน) ไท-ลาว Laotian ตระกูลภาษา ไท-กะได (Tai-Kadai Language Family) กลุ่มไทยลาว หรือทั่วไปเรียกว่า “ชาวอีสาน” ที่เป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด มีประชากรมากที่สุดในอีสาน มีภาษาพูดเป็นภาษาเดียวกับคนลาวในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) แต่ความจริงแล้วเป็นภาษาไทยสาขาหนึ่ง ซึ่งมีวัฒนธรรมเหนือกว่ากลุ่มอื่นๆ เป็นกลุ่มที่สืบทอดวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงแต่โบราณ

ภาษาถิ่นไทย ยูนนาน คล้ายกับภาษาถิ่นอีสานมากโดยเฉพาะคำศัพท์ต่างๆ สำหรับตัวอักษรยูนนาน ก็คือ “อักษรไทลื้อ” มีลักษณะใกล้เคียงกับอักษรไทยล้านนา และอักษรธรรมอีสานมาก

ภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นภาษาท้องถิ่นที่ใช้พูดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เป็นภาษาลาวสำเนียงหนึ่ง ในสำเนียงภาษาถิ่นของภาษาลาวซึ่งแบ่งเป็น 6 สำเนียงใหญ่ คือ 1) ภาษาลาวเวียงจันทน์ 2) ภาษาลาวเหนือ 3) ภาษาลาวตะวันออกเฉียง

เฉียงเหนือ 4) ภาษาลาวกลาง 5) ภาษาลาวใต้ และ 6) ภาษาลาวตะวันตก

ภาษาตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

การศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราพบว่าภาษาเขมร หรือเขมรถิ่นไทยเป็นชื่อทางวิชาการได้กำหนดขึ้นเพื่อเรียกผู้ที่พูดภาษาเขมรซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย (ประกอบ, 2538) โดยทั่วไปชาวเขมรถิ่นไทยเรียกตัวเองว่า “คแมร” หรือ “คแมร-ลือ” แปลว่าเขมรสูง เรียกภาษาเขมร และชาวเขมรในกัมพูชา ว่า “คแมร-กรอม” แปลว่า เขมรดำ และเรียกคนไทยว่า “ซิม” ซึ่งตรงกับคำว่า “สยาม” ใน ภาษาไทย (ประกอบ, 2538)

บริเวณแนวชายแดนไทย-กัมพูชา มีภาษาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ต่างๆ จำนวน 13 กลุ่ม (ไม่นับรวมผู้ที่อพยพโยกย้ายข้ามแดนจากภัยสงคราม การเข้าหางานทำ และผู้ที่เป็นขេย สะใภ้ อีกจำนวนไม่น้อย) อาทิ กลุ่มภาษาเขมรถิ่นไทย กลุ่มภาษากูย/กวย, เญอ (หรือส่วย) กลุ่มภาษาอง-กะซอง-ซิมเร กลุ่มภาษาลาวอีสาน กลุ่มภาษาไทยโคราช กลุ่มภาษาญ้อและผู้ไทย ฯลฯ โดยกลุ่มเขมรถิ่นไทยมีจำนวนมากที่สุดถึงกว่า 1.5 ล้านคน (ทั้งประเทศ) มีเขมรสุรินทร์ (คแมรชเร็น) เป็นศูนย์กลาง เนื่องจากมีผู้พูดภาษาเขมรหนาแน่น และมีภาษาและวัฒนธรรมเด่นชัดเป็นเอกลักษณ์ เช่น ลักษณะภาษาที่ยังคงใช้เสียง ร เป็นพยัญชนะท้าย ดังที่พบในภาษาเขียนคำว่า เขมร ทั้งในภาษาไทยและในภาษากัมพูชา ในขณะที่เขมรกัมพูชาส่วนใหญ่ได้สูญเสียพยัญชนะสะกดนี้ไปแล้ว แต่ปรากฏเฉพาะในรูปเขียน

ชาวกูย หรือส่วย มีถิ่นเดิมอยู่บริเวณตอนเหนือของเมืองกำแพงมณฑล ประเทศกัมพูชา คนไทยเรียกชาวกูยว่า เขมรป่าดง ชาวกูยเรียกตัวเองว่า กูย กูย โกย หรือกวย ซึ่งแปลว่า “คน” ส่วนคำว่า “ส่วย” นั้น ชาวกูยเองไม่ค่อยยอมรับชื่อนี้ ปัจจุบันพบชาวกูยในจังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานี นครราชสีมา มหาสารคาม สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสุพรรณบุรี

“ภาษาผีปะกำ” เป็นภาษาพิเศษของชนชาวกูยข้าง ใช้สื่อสารกันเฉพาะระหว่างกำลวงพืด หมอข้าง และมะข้างกับเทพเจ้าผีปะกำและบริวารของผีปะกำอันได้แก่ เทวดา (ข้างป่า) และภูตผีปีศาจอื่นๆ โดยจะใช้ภาษาผีปะกำในระหว่างการเดินทางไปคล่องข้าง ซึ่งตามปกติเมื่ออยู่บ้านจะใช้ภาษากูย

กลุ่มของกะซองและซิมเร เป็นกลุ่มชนที่พบในจังหวัดจันทบุรีและตราด (รวมทั้งเคยมีในจังหวัดระยอง) แม้ว่าจะมีร่องรอยของการเป็นกลุ่มชนที่มี

ขนาดใหญ่ แต่ในปัจจุบันมีผู้พูดจำนวนไม่มาก (จัดเป็นกลุ่มภาษาในภาษาวิกฤตใกล้สูญ) (สุวีโลและคณะ, 2547)

กลุ่มภาษาเวียดนาม พบมากในเขตอีสานเหนือที่มาตั้งถิ่นฐานด้วยปัญหาสงคราม พบในอำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มลาวอีสาน เป็นคนส่วนใหญ่ของอีสานตอนบนในเขตจังหวัดแนวชายแดนไทย-กัมพูชา พบกระจายตัวอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั้งสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี

1.2) ภาษาชาติพันธุ์สร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มแม่ค้า ประชาชน พระสงฆ์ เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลายที่อาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหารและเมืองไกรสร พรมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว โดยมุ่งเน้นการใช้สัทวิทยาที่เป็นสำเนียงภาษา ความหมายภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว ศึกษาถึงโครงสร้างของภาษาที่นำมาสื่อสารกันทั้ง 2 กลุ่มภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาลาว ที่มุ่งเน้นภาษาที่ใช้สื่อสารในวิถีชีวิตประจำวันที่ทำความเข้าใจกันได้ คำพูด ถ้อยคำที่ใช้พูดกัน เสียง ประกอบด้วยเสียงสระ เสียงพยัญชนะและเสียงวรรณยุกต์

1.2.1) ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน

“.....ภาษาอีสาน ภาษาเขียนคือตัวอักษรไทยน้อย อักษรตัวธรรม เป็นอักษรที่ได้ต้นแบบอักษรมอญโบราณ คล้ายอักษรตัวเมืองของภาคเหนือ มีวรรณกรรมท้องถิ่นของตนเอง เช่น เรื่องสินไซ (สังข์ศิลป์ชัย) จำปาสีต้น ท้าวกำกาดำ ไก่แก้ว ลั่นทอง ขูลูนางอ้อ ท้าวผาแดงนางไอ่ ฯลฯ อาจจะกล่าวได้ว่ากลุ่มไทยลาว เป็นกลุ่มผู้นำทางด้านวัฒนธรรมภาคอีสาน ฉะนั้นภูมิปัญญาสังคม เช่น ฮีตคอง ตำนาน อักษรศาสตร์ จาริตประเพณี กลุ่มไทยลาวจะเป็นกลุ่มที่สืบทอด และถ่ายทอดให้ชนกลุ่มไทยกลุ่มอื่นๆ อีกด้วย....”

การใช้ภาษาถิ่นอีสานหรือเรียกกันที่ใช้ภาษาลาวอีสาน เป็นการ ใช้ภาษาและสำเนียงเดียวกันกับภาษาลาวกลางของ สปป.ลาว ภาษาลาวกลางของ สปป.ลาว มี 2 ถิ่นภาษาคือ ถิ่นคำม่วน และถิ่นสะหวันเขต ถิ่นคำม่วน จังหวัดที่พูดใน

ประเทศไทย เช่น จังหวัดนครพนม สกลนคร บึงกาฬ (อำเภอเซกา บึงโขงหลง บางหม่นบ้าน)
ถิ่น สะหวันเขต จังหวัดที่พูดมีจังหวัดเดียว คือ จังหวัดมุกดาหาร

1.2.2) ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว

ในปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนประชาธิปไตยลาว มีพลเมืองประกอบด้วยหลายชนชาติกลุ่มชนและเผ่าชนที่รวมเข้าเป็นสามแห่งต่างกันคือ เห่ง้าอินโดนีเซีย เห่ง้าจีน และเห่ง้าไทลาว แต่ละเห่ง้ามีสีสันและจุดเฉพาะของตนในด้านวัฒนธรรมซึ่งมีผลอย่างยิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมมีความมั่นคง เห่ง้าอินโดนีเซียเป็นชนเผ่าที่ถูกเรียกว่า ลาวเทิงหรือชาวข่า เห่ง้าจีนเป็นชนเผ่าที่ระยะหลังเรียกว่า ลาวสูง ได้แก่ พวกเผ่าเผ่ามั่ว เผ่าเย้า ฯ เห่ง้าไทลาวหมายถึงลาวที่ลุ่ม ได้แก่ ชนเผ่าไท ผู้ไทและลาว การศึกษาภาษาและวิถีชีวิตตามแนวชายแดนของ สปป.ลาว ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเมือง ไกรสรพรวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว และเพื่อให้เกิดเส้นทางทั้งทางการค้าและทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลในเส้นทางที่เรียกว่าเส้นทางสนามรบในอดีตคือเส้นทางจากแขวงสะหวันเขต ไป เซโน และไปตามเส้นทางลาวบาว หรือเส้นทางสะหวัน-ลาวบาว จะผ่านเมืองพะลานไซ เมือง-พิน และเมืองเซโปน จนกระทั่งถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองเวียดนาม จากการศึกษาและสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ได้ข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษาในเรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และการใช้ชีวิตท่ามกลางความหลากหลายของผู้คนที่เดินทางเข้าออก พบว่า

“.....ภาษาลาวและอักษรลาวเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในวัฒนธรรมลาว วัฒนธรรมลาวมีสีสัน มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ดึงดูดเพราะคนลาวมีภาษาลาวและตัวอักษรลาวเป็นของตัวเองเป็นเวลานานแล้ว คนลาวใช้ภาษาลาวเพื่อการคิดสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ บันทึกลง และถ่ายทอดศิลปะวรรณคดี วัฒนธรรม ริดครองประเพณี ทุกวันนี้เราสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีงามของชาติก็เพราะมีภาษาและอักษรลาวไว้บันทึกข้อมูลสมัยโบราณไว้ ในระยะที่ผ่านมาบรรพบุรุษลาวและประชาชนได้ต่อสู้เพื่อปกป้องรักษาภาษาลาวให้เคียงคู่กับคนลาว เพราะฉะนั้น ภาษาและอักษรลาว เป็นผลิตภัณฑ์ทางด้านวัฒนธรรมทางจิตใจที่สำคัญของชาติ เหมือนคำที่ว่า ” ไร้ภาษา ไร้อักษร คือคนไร้ชาติตระกูลชาติเกิดไม่มี..... ” (ประเดิม, 2558)

1.2.3) ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนรักษาคุณค่าของสังคมพหุวัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษาธรรม”

“.....ภาษาธรรมชาติ ธรรม หรือธรรมชาติ เป็นสิ่งดั้งเดิม ภาษาที่เกิดจากการฝึกการปฏิบัติและจากการเรียนรู้ของครูบาอาจารย์ หรือของศาสตร์ภูมิปัญญา ภาษาธรรมเป็นภาษาฮีตภาษาคอง นอกจากจะเกิดจากการเรียนรู้แล้วยังได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ทุกวันนี้เป็นสิ่งคัมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะคนมาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และยังเกิดจากความหลากหลายของสังคมที่ไหลเข้ามาไม่ว่าจะตามแนวชายแดน หรือจากสังคมเมือง ชนบท ความหลากหลายของวัฒนธรรมก้าวออกไปทุกพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว ภาษาแปลกใหม่ก็เข้ามาตาม คนแก่คนแก่ตามไม่ทันภาษาสมัยใหม่ ภาษาแซท ภาษาอินเทอร์เน็ต แต่ภาษาที่ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่นคือภาษาคำสอน นิทาน ภาษาการเล่าเรื่อง ภาษาพวกนี้เป็นภาษาวัฒนธรรม เป็นภาษาทางประวัติศาสตร์ นิทานคำสอนก็เป็นประวัติศาสตร์ทางภาษาได้.....” (ไพท,2559)

1.2.4) ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐาน

การสัมผัสภาษาเชิงลึกจากแม่คำเกี่ยวกับภาษาตามแนวชายแดน มีความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารกันอย่างไร พบว่า ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ ในสังคมมนุษย์ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ต่างก็มีวัฒนธรรมดำรงอยู่ในฐานของศัประกอบสำคัญ เพื่อเป็นตัวกำหนดสภาพหรือลักษณะของสังคม เป็นแบบแผนในการปฏิบัติตัว การให้คุณค่าในการดำรงและดำเนินชีวิตเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือความประพฤติของมนุษย์ในแต่ละชาติพันธุ์ รวมทั้งเป็นตัวกำหนดนิยามความหมายและแบบแผนการดำเนินชีวิตในปัจจุบันที่ส่งผลก่อให้เกิดความสุข กลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยวัฒนธรรมอันหลากหลายได้เป็นเบ้าหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมสัมพันธ์เชื่อมร้อย และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างเป็นพลวัตแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

1.2.5) เพื่อการดำรงอยู่ ของอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ และ ความสมานฉันท์ของคนในชาติ

โครงสร้างทางสังคมตามแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยกับ สปป.ลาวที่ไม่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากนักจึงไม่ปรากฏสถานการณ์ความรุนแรงแต่กลับเป็นสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

“...ความเป็นพี่น้องลาวไทย พุดคุยภาษาเดียวกันก็เหมือนญาติพี่น้องกัน ฟังพาทอาศัยกัน คำขายก็ต้องอาศัยกัน มีแต่แม่ค้าก็ไม่มีคนซื้อ ก็ต้องฟังพากันมาต่างที่ต่างถิ่นมาอยู่ด้วยกันก็เป็นญาติพี่น้องกัน...การพุดคุยภาษาเดียวกัน วัฒนธรรมเดียวกัน สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจ เรื่องภาษาสำคัญเพราะถ้าพูดกันไม่รู้เรื่องไม่เข้าใจก็อาจจะเกิดปัญหาได้ แต่ที่นี้ภาษาไทย ภาษาลาว เหมือนภาษาเดียวกัน พุดง่าย ทำง่าย คนก็หน้าตาเหมือนกัน จึงเหมือนคนบ้านเดียวกัน ก็อยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุขไม่หวาดระแวงกัน ตลาดก็คือแหล่งรวมคนรวมสินค้า แต่ตลาดอินโดจีนเป็นตลาดการท่องเที่ยวที่ใหญ่ จึงเป็นแหล่งรวมผู้คนที่มาจากต่างถิ่นต่างวัฒนธรรม ภาษาที่สำคัญเพราะเราต้องใช้ภาษาในการพุดคุยกันถึงจะเข้าใจกัน บ้านเราเรียกว่า “เว้าลูกอกกัน” คือพุดจากกันเข้าใจตรงกัน.....” (อาทิตย์, 2559)

1.2.6) ภาษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของชาติ

ชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบแผนเดียวกัน มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การแต่งกาย ภาษา ความเชื่อ เชื้อชาติและสัญชาติสอดคล้องกัน ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน มักมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไป

“.....ภาษาไทย ภาษาลาว แตกต่างกันแต่ว่ามันเป็นภาษาของใคร คนไทยก็พูดภาษาไทย คนลาวก็พูดภาษาลาว แต่เนื้อหาของภาษาจริงๆแล้วมันก็เหมือนกัน แทบจะเป็นภาษาเดียวกันกว่าได้เพียงแต่ความเป็นมามันอาจจะแตกต่างกัน ถ้าดูการอพยพของผู้คนเชื้อสายไทยลาวนี้จะมาด้วยกันตั้งนั้นแม้จะมาตั้งรกรากต่างที่กัน ความพื้นฐานที่มีของภาษาก็ไม่ได้เปลี่ยนไปมากนัก ภาษาเปลี่ยนตามสถานะสภาพของบ้านเมืองมากกว่าภาษาจะเปลี่ยนเพราะคนใช้ ก็เห็นอยู่กันอย่างมีความสุข ไปมาหาสู่กัน ไม่ได้มีความขัดแย้งกันทางด้านภาษา เพราะที่นี้ภาษาและศาสนาเดียวกัน....” (ไผท, 2559)

“.....ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทยลาวตามช่องทางด่านข้ามแดนสะพานมิตรภาพ 2 เสถียรภาพทางความมั่นคงถือว่ามีความมั่นคงไม่มีปัญหา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการค้าตามแนวชายแดน ต่างก็ฟังพากัน สินค้าที่ต้องการ ต่างก็เหมือนแลกเปลี่ยนสินค้ากัน มีรถขนส่งสินค้าเข้าออกวันหนึ่งก็มากทั้งเข้าและออก สังคมโดยพื้นฐานไทยกับลาวต่างก็มีที่มาคล้ายกันมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงจนกระทั่งเหมือนกัน ส่วนอีกกลุ่มคือนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ก็จะมียัตถุประสงค์คือข้ามด่าน

ไปเที่ยวตามโปรแกรมของตนเอง และซื้อของตามแนวชายแดนที่เป็นสินค้าหลากหลาย บางอย่างในเมืองไม่มีขาย....” (อาทิตย์,2559)

1.3) สัทวิทยาชาติพันธุ์เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา

1.3.1) กลุ่มชาติพันธุ์เขมร

ชาวเขมร ถิ่นไทย เรียกตนเองว่า ขแมร์ แต่หากจะบ่งบอกถึงถิ่นของ ภาษาและชาติพันธุ์ ชาวเขมรถิ่นไทยเรียกภาษาและชาติพันธุ์ของตนเองว่า ขแมร์ลือ ซึ่ง แปลว่า เขมรสูง เรียกภาษาเขมรและชาวเขมรในประเทศกัมพูชาว่า ขแมร์-กรอม แปล ว่า เขมรต่ำ และเรียกคนไทยหรือคนพูดภาษาไทย เป็นภาษาแม่ว่า ซิม ซึ่งตรงกับว่า สยาม ในภาษาไทย และคำว่า เขียม ในภาษากวย ผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมีอยู่จำนวนมากในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ฯลฯ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีสถานะเป็นคนไทย สัญชาติไทย

1.3.2) ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร

การศึกษารายละเอียดภาษากลุ่มชาติพันธุ์เขมร ทั้งภาษาเขมรถิ่นไทย และภาษาเขมรของกัมพูชา โดยการศึกษาจากข้อมูล ตำรา เอกสารและสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาเขมร พบว่า

“.....ภาษาเทศน์ก็ได้เทศน์เป็นภาษาเขมรก็เทศน์เป็นภาษาบาลี แต่ ถ้าสวดหรือกล่าวก็ใช้เป็นภาษาเขมร ซึ่งก็ไม่แตกต่างจากการปฏิบัติที่ประเทศไทย มีความ เหมือนกันในแนวปฏิบัติ ดังนั้นจึงหาความแตกต่างของภาษายาก ต้องดูต้นกำเนิดของ ภาษาและวิถีชีวิตของคนไทย คนลาว และคนเวียดนาม คนมาพร้อมภาษา ประวัติศาสตร์ ของคนเป็นมาอย่างไรภาษาก็เช่นเดียวกัน.....” (พระครูอุทัยธรรมโกศล,2558)

1.3.3) ภาษาเพื่อสันติสุขที่ยั่งยืนรักษาคุณค่าของสังคมพหุ วัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ภาษาธรรม” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – เขมร

“.....ตามความเชื่อเกี่ยวกับตำนาน เรื่องเล่า คำพูดคำสอน ก็จะมีพวง นิทานคำสอน ภาษาคำสอน การนำภาษาเหล่านั้นมาแต่งเป็นกลอนลำเจ็ย ลำก้นตรีม ซึ่งกลายเป็นความสนุกสนาน จนลิ้มคำที่เป็นเนื้อหาคำสอนเพื่อให้ลูกให้หลานได้นำไป ประพฤติปฏิบัติ ความงามความดีของภาษาจึงค่อยหดหายไป โดยเฉพาะในประเทศไทย ไม่มีการพูดถึง ที่เขมรเองก็ไม่มีใครเอามาใช้ แม้แต่นิทานก็ลิ้มที่จะเล่าไปแล้ว.....” (เพ็ริยะ,2558)

“.....ภาษาในพิธีกรรม ภาษาที่พระใช้สวดใช้เทศน์เป็นภาษาของคนที่ทุกคนเชื่อฟัง ทุกวันนี้การจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีทางพุทธศาสนาเข้ามาเป็นตัวเชื่อมของการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี เพราะคนตามแนวชายแดนส่วนใหญ่แล้วนับถือและมีความเชื่อศรัทธาที่เหมือนกัน.....” (สุเพ็ญ,2558)

1.3.4) ภาษาเพื่อการรับรู้ เข้าใจ และการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร

“.....ภาษาไม่ได้เป็นปัญหาในการอยู่ร่วมกัน แต่ภาษากลับทำให้คนรักกันช่วยเหลือกัน ในเวลาที่มีคนต่างชาติต่างภาษามาซื้อของ พูดคุยกันไม่เข้าใจก็จะช่วยกัน ใครเข้าใจสื่อสารได้ก็จะเข้ามาช่วยกัน ภาษาเป็นสิ่งที่สร้างความเหนียวแน่นมากกว่าจะสร้างปัญหา....” (สุต,2558)

“.....มารักษาที่โรงพยาบาลนี้ถ้าไม่สบายก็มา คนที่บ้านชอบมาเพราะหมอดี รักษาไปก็หาย ยาดี คุยกัน หมอทุกคนพูดเขมรได้ เลยเข้าใจ แต่มีลูกมาด้วย ลูกทำงานที่ไทย พูดไทยได้ ฟังไทยได้ มานอนกับลูก 1 คืน ก็กลับ คนไทยก็ดีเวลามากก็ไม่ว่าอะไรให้อนอนกับลูกได้ จะกลับบ้านก็รอรถมีลูกมารับอยู่क्रमิชัยไม่ไกล.....” (ชาว,2558)

1.3.5) ภาษาเพื่อการดำรงอยู่ ของอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์และความสมานฉันท์ของคนในชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย- เขมร

ชาวเขมรสูงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตภาคอีสานตอนใต้มาแต่โบราณกาลแล้ว และได้สืบเชื้อสายต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ครอบครัวของชาวเขมรมีความคล้ายคลึงกับครอบครัวไทยพื้นเมือง คือ พ่อบ้านเป็นหัวหน้าครอบครัว แม่บ้านดูแลภายในบ้าน ให้เกียรติแก่เพศชายในการดำเนินกิจกรรมหรือตัดสินใจเรื่องต่างๆ หนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ว่างจากการทำนา ทำไร่ จะเดินทางไปรับจ้างในตัวเมืองและในกรุงเทพฯ เมื่อถึงฤดูเพาะปลูกก็จะเดินทางกลับภูมิลำเนา ประกอบอาชีพหลักของตน

“.....ถ้าเรามองดูเราจะยังไม่รู้ว่าเขาเป็นคนที่ไหนแต่ถ้าพูดออกมาเราจะรู้ทันทีว่ามาจากไหน ภาษาจะสำคัญมาก เพราะภาษาจะสามารถสื่อให้เห็นถึงที่มาและความเป็นอยู่วัฒนธรรมของตนเองได้คนเขมรไม่ว่าที่ไหนก็จะเหมือนกันตัวเล็กผิวดำ แต่ถ้าไม่พูดก็จะไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นคนเขมร เพราะคนแถวบ้านเราไม่

สามารถแยกออกได้ว่าเป็นใครมาจากไหนก็จะฟังที่การพูดเอา แม้แต่เขมรไทยกับเขมร กัมพูชา เรายังแยกออกได้ว่ามาจากไหน จะฟังที่การพูดได้.....” (ยงยุทธ, 2558)

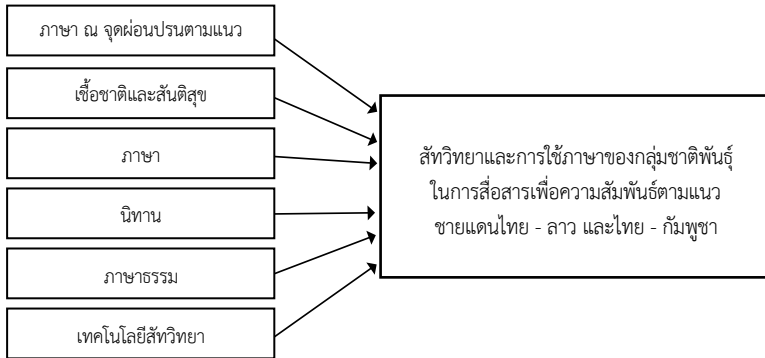
“.....ด่านตามชายแดนไทย-เขมร มีอยู่หลายด่าน ด่านที่ละหาร ทราย ด่านที่อำเภอภูสิงห์ หรือด่านช่องสง่าที่เป็นด่านใหญ่ การไปมาระหว่างด่านกับ แหล่งท่องเที่ยวไม่ไกลกัน แต่ทุกวันนี้นิยมมาเข้าด่านช่องจอม ถนนสะดวกไปมาสะดวก มีรถวิ่งวันละ 3-4 เที่ยวระหว่างช่องจอมเสียมเรียบและช่องจอมพนมเปญ มีรถไปมา สะดวก ภาษาใช้ภาษาไทย เงินไทยถ้าในบริเวณเสียมเรียบ พอเข้าพนมเปญจะใช้เงิน เรียบเงินดอลลาร์ .....” (ณรงค์, 2558)

1.3.6) ภาษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของ ชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย – เขมร

“.....ทุกวันนี้เศรษฐกิจจะอยู่ตามแนวชายแดน จะอยู่ตามด่านต่าง ๆ และผู้คนที่เดินทางก็มีความหลากหลายกลุ่มหลากหลายภาษา จะเห็นว่าในแต่ละวัน สินค้าที่ส่งออกไม่ว่าไทยจะส่งสินค้าไปลาว ไปเวียดนาม รถสินค้ารอข้ามด่านมีวันหนึ่ง ๆ ไม่ต่ำกว่าสามสี่ร้อยคัน คิดว่าภาษาเป็นส่วนสำคัญ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การติดต่อค้าขายสินค้า สินค้าที่มาต่างถิ่นต่างแดนก็เช่นเดียวกับภาษาที่มาจากต่างถิ่น ต่างแดนเหมือนกัน ภาษาคือตัวสำคัญที่จะนำไปสู่ติดต่อการค้าขาย ถ้าเศรษฐกิจดี สังคมก็อยู่ดี มันก็เกิดความมั่นคงในสังคมได้เขมรต้องการสินค้าจากไทยมาก วันหนึ่งๆ รถส่งสินค้ามาจำนวนมาก และคนกัมพูชาก็นิยมเข้ามาซื้อสินค้าในประเทศไทย แม้แต่ ไปหาหมอเวลาไม่สบายบางคนมาจากพนมเปญมาเพื่อรักษาตัวเอง สินค้าในห้างที่ กัมพูชาจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่มาจากไทย ดังนั้นภาษาต้องสำคัญสินค้าที่มีตรา มีชื่อก็ยังเป็นภาษาไทยก็มี แต่การสื่อสารที่ใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสารก็จำเป็น ต้องสำคัญ พูดไม่ดีก็ทำให้ค้าขายไม่ได้ ถ้าปฏิสัมพันธ์การค้าขายที่ดีไปด้วย ค้าขายดี เศรษฐกิจดี คนก็อยู่ดีกินดี.....” (ยงยุทธ, 2558)

“.....ภาษาพูดพื้นที่ที่พูดกันในตลาดนี้แหละสำคัญเพราะตลาด คือ แหล่งผู้คนสัญจรเข้ามาติดต่อซื้อขาย ต่างคนต่างภาษาแต่มีความต้องการเหมือนกัน ในตลาดมีสินค้ามากมายตั้งแต่สินค้าอาหารพื้นบ้านตลอดไปถึงสินค้าอุตสาหกรรม จากโรงงาน คนที่ต้องการสินค้าถ้ามาที่เดียวก็สามารถได้สินค้าตามที่ต้องการทุกอย่าง จึงเป็นแหล่งรวมภาษาและเศรษฐกิจ ทำให้สังคมระดับล่างอยู่ได้ก็จะส่งผลไปยัง เศรษฐกิจที่ใหญ่ขึ้น.....” (ณรงค์, 2558)

2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาวและไทย – กัมพูชา ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและรูปแบบ “สัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) ภาษา ณ จุดผ่อนปรนแนวชายแดน 2) เชื้อชาติ และสันติสุข 3) ภาษา 4) นิทาน 5) ภาษาธรรม และ 6) เทคโนโลยีสัทวิทยาแสดงเป็นแผนภูมิองค์ประกอบได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสัทวิทยาและการใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในการสื่อสารเพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย-ลาว และไทย-กัมพูชา

3) เพื่อจัดทำคู่มือสัทวิทยาชาติพันธุ์ เพื่อความสัมพันธ์ตามแนวชายแดนไทย - ลาวและไทย – กัมพูชา

ผู้วิจัยมีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้ภาษา ตามแนวชายแดน ประกอบด้วย 3 ภาษา ในลักษณะเป็นการสอนการพูด 3 ภาษา โดยใช้คำ/ประโยค ง่าย ๆ ที่ใช้ได้บ่อยๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชาว. 2558 : 30 ธันวาคม. ชาวบ้านตลาดช่องจอมสุรินทร์ เมืองโอรส์เสม็ด อุดรมิชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- ณรงค์ ปัญญาวัฒน์. 2558 : 22 ตุลาคม. เจ้าหน้าที่ด้านบุคลากร ช่องจอม จังหวัดสุรินทร์. [บทสัมภาษณ์].

- นิยม ไวยรัชพานิช. 2550. **ยุทธศาสตร์การค้าชายแดน**. เอกสารประกอบการบรรยาย
สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย.
- นันทพร นิลจินดา. 2532. **การศึกษาเรื่องศัพท์ภาษาอยู่ในจังหวัดสกลนคร นครพนม
และปราจีนบุรี**. (ปริญญาโทนิพนธ์ สาขาวิชาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร).
- บ้านจอมยุทธ. 2543. **ประเทศไทย 77 จังหวัด(ภาคเหนือ)**. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์
2556. จากบ้านจอมยุทธ
- ประกอบ ผลงาม. 2538. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเดิม พันธุ์โล. 2558 : 12 พฤศจิกายน. **ชาวบ้าน บ้านหัวเมืองเหนือ เมืองไถสอน
พรหมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว**. [บทสัมภาษณ์].
- ไผท กูงา. 2559 : 2 มกราคม. **ชาวบ้าน บ้านหัวเมืองเหนือ เมืองไถสอนพรหมวิหาร
แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว**. [บทสัมภาษณ์].
- พระครูอุทัยธรรมโกศล. 2558 : 28 ตุลาคม. **พระภิกษุในเขตพื้นที่ช่องจอมสุรินทร์
เมืองโอร์เสม็ด อุดรมิชัย กัมพูชา**. [บทสัมภาษณ์].
- เพ็ญระ. 2558 : 22 ตุลาคม. **แม่ค้าตลาดไทช่องจอมสุรินทร์เมืองโอร์เสม็ด อุดรมิชัย
กัมพูชา**. [บทสัมภาษณ์].
- ยงยุทธ กิติวรรณกุล. 2558 : 22 ตุลาคม. **เจ้าหน้าที่ด่านศุลกากร ช่องจอม จังหวัด
สุรินทร์**. [บทสัมภาษณ์].
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538. **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา
(พิมพ์ครั้งที่ 4)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2524. **การเล่นคอนของลาวโขงที่บางกุ้ง**. นครปฐม:
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจินดา โชติพานิช. 2552. **โครงการเรียนรู้ตลอดชีวิต:วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อชีวิต**. สำนักงานหอสมุดและศูนย์ข้อสนเทศวิทยาศาสตร์. คณะกรรมการ
วิจัย. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ
- สุด สุริน. 2558 : 22 ตุลาคม. **ชาวบ้านบริเวณตลาดไทช่องจอมสุรินทร์ เมืองโอร์
เสม็ด อุดรมิชัย กัมพูชา**. [บทสัมภาษณ์].

- สุวิไลและคณะ. 2547. จัดเป็นกลุ่มภาษาในภาษาวิกฤตใกล้สูญ. สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2559.
จากบุรพา โชติช่วง. ภูมิบ้านภูมิเมือง-ภาษาชาติพันธุ์ชายแดนไทย-เขมร.
เว็บไซต์ : <http://www.siamrath.co.th/web/?q=node/35371>.
- สุรัตน์ วรจรรย์รัตน์. 2530. การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สมาคม
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สุเพี้ย ออมรอง. 2558 : 30 ธันวาคม. พนักงานคิโน ช่องจอมสุรินทร์ เมืองโอรส์เสม็ด
อุดรมิชัย กัมพูชา. [บทสัมภาษณ์].
- อาทิตย์ ลาวัลย์. 2559 : 10 เมษายน. ชาวบ้านตลาดสวรรคไชย บ้านหัวเมืองเหนือ
เมืองโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- อินทสอน พรมงศ์. 2559 : 10 เมษายน. แม่ค้าตลาดสวรรคไชย บ้านหัวเมืองเหนือ
เมืองโกสอนพรหมวิหาร แขวงสะหวันเขต สปป.ลาว. [บทสัมภาษณ์].
- อัฉรา ภาณุรัตน์. 2549. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา
ชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Benedict, Paul K. 1942. "Thai, Kadai, and Indonesian: A New Alignment
in Southeastern Asia." In *American Anthropologist*, 44, no.
4: 576--601. American Anthropological Association. cite. STATS (21)